

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การตัดมดลูก : อำนวยการต่อร่างกายผู้หญิง” เป็นการศึกษาการตัดมดลูกในฐานะปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรูปธรรมของอำนาจทางการแพทย์ในการจัดการร่างกายของผู้หญิง การศึกษานี้ใช้แนวคิดเรื่องอำนาจ ของ มิเชล ฟูโก มาเป็นกรอบในการมองและอธิบายปรากฏการณ์ โดยมีประเด็นที่จะศึกษา คือ 1) ศึกษาการทำงานและปฏิบัติการของอำนาจแพทย์ที่กระทำต่อร่างกายและมดลูกของผู้หญิงว่ามีเทคนิคและยุทธวิธีใดที่จะทำให้การตัดมดลูกเป็นไปได้ 2) ศึกษาความรู้ของผู้หญิงที่มีต่อร่างกายตัวเอง ตลอดจนกระบวนการต่อรองและตัดสินใจที่จะตัดมดลูก อย่างไรก็ดี งานศึกษานี้ยึดประสบการณ์ของผู้หญิงเป็นหลัก ดังนั้นในการทำความเข้าใจในประเด็นดังกล่าว ผู้ศึกษาเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อที่จะเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ของพวกเขา

ผลการศึกษาในเรื่องอำนาจของแพทย์ พบว่า อำนวยการทางการแพทย์ทำงานผ่านการใช้เหตุผลที่วางอยู่บนพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความคิดแบบชายเป็นใหญ่ ที่มองร่างกายในฐานะเครื่องจักร และนิยามให้ร่างกายของผู้หญิงเป็นสิ่งที่ไม่สมบูรณ์และเป็นปัญหา ดังนั้นอวัยวะในร่างกายผู้หญิงที่ไม่ได้ใช้งานหรือใช้การไม่ได้แล้ว เช่น มดลูก จึงถูกมองว่าไร้ความสำคัญสมควรจะกำจัดทิ้งไป ซึ่งนอกจากเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว แพทย์ยังมีเทคนิคและยุทธวิธีที่ทำให้ร่างกายผู้หญิงเป็นสิ่งที่จัดการได้ ผ่านเงื่อนไขการพิสูจน์หาความผิดปกติและทำให้เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ (visible) ตลอดจนยืนยันและเสนอวิธีการจัดการกับความผิดปกตินั้นได้ด้วยความรู้ทางการแพทย์ที่เป็นความรู้ของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ในประเด็นของความรู้ของผู้หญิงพบว่า ความรู้ของผู้หญิงที่มีต่อร่างกายและมดลูก วางอยู่บนพื้นฐานประสบการณ์ความเป็นผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์จากภาระงานภายในบ้าน (domestic spheres) ประสบการณ์ความเจ็บป่วยทางร่างกายและมดลูก ประสบการณ์จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในช่วงชีวิตของผู้หญิง เช่น การคลอด การแท้ง การคุมกำเนิด ประสบการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่พวกเขาสะสมมาอย่างยาวนานและรู้จักที่จะหยิบประสบการณ์มาใช้เพื่อทำความเข้าใจร่างกายของตัวเอง อย่างไรก็ดี ความรู้ที่ผู้หญิงได้จากประสบการณ์ของตัวเองนั้นกลับไม่ได้มีความสำคัญมากเท่ากับความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ และยังถูกจัดให้เป็นความรู้ในระดับที่

ต่ำกว่า (subjugated knowledge) ซึ่งถูกมองว่าไร้เหตุผล ไม่มีความน่าเชื่อถือ และไม่มีความจริง ด้วยเหตุผลและเงื่อนไขที่วาทกรรมและความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้วางเอาไว้

จากการศึกษาพบว่าในการจัดการร่างกายของผู้หญิงนั้น ผู้หญิงมีการต่อสู้ ชัดขึ้น ต่อรองกับอำนาจทางการแพทย์เช่นกัน โดยมีรูปธรรมในการต่อสู้ก็คือ การหาข้อมูลจากญาติพี่น้องและเพื่อน เพื่อที่จะทำให้ตัวเองมีความรู้เท่าทันกับแพทย์ และเป็นประโยชน์ในการต่อรองในขั้นตอนที่ต่อไป นอกจากนี้ผู้หญิงยังมีวิธีการต่อรองกับอำนาจแพทย์ในแบบอื่น ๆ ตลอดจนยังมีเหตุผลในการตัดสินใจที่จะตัดมดลูกโดยดึงเหตุผลทางการแพทย์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจของตนเอง ซึ่งในแง่นี้สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของวาทกรรมทางการแพทย์ที่มีต่อความคิดและการกระทำของผู้หญิงในการจัดการร่างกายของเธอด้วย

อย่างไรก็ดี การศึกษานี้พบว่าวาทกรรมย่อยที่เข้ามาเสริมให้การตัดมดลูกมีความเป็นไปได้ในปัจจุบัน นั่นก็คือ วาทกรรมว่าด้วย “วัยทอง” และ วาทกรรมว่าด้วย “มะเร็ง” ซึ่งเข้ามาส่งเสริมให้วาทกรรมทางการแพทย์ในการจัดการร่างกายและมดลูกของผู้หญิงยังคงดำรงอยู่และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต